

סמל יוחנן בן-חורין (1945-1967)

בן יהודה ותקווה ממייסדי קיבוץ כפר מנחם.
נולד ביום כ"ז בניסן תש"ה (10.4.1945) ברחובות

יוחנן סיים את לימודיו בבית הספר היסודי והתיכון בקיבוץ. היה חובב מוסיקה וניגן בחצוצרה. עם גיוסו לצה"ל התנדב לנח"ל מוצנח ושירת כסמל. בשירות המילואים היה בחטיבת צנחנים שנכנסה לפעולה בלילה הראשון למלחמת ששת הימים. משימתה הייתה לערוך התקפת לילה על מתחמי האויב באום כתף שבסיני. יוחנן נמנה עם הכוח שנחת בהליקופטרים בעורף המערך המצרי באום כתף כדי להכות בו ולאפשר התקדמות בטוחה לחיל השריון. אחרי הנחיתה ערך הכוח מסע מזרח בחולות, הגיע לאיזור היעדים ותקף את סוללות התותחים. בקרב הזה, שהתחולל ביום השני לקרבות, כ"ז באייר תשכ"ז (6.6.1967), נפל יוחנן, כשהכוח שלנו היה חשוף בשטח ואילו המצרים היו מחופרים היטב. הובא לקבורה בבית הקברות הצבאי לשעת חירום בבארי ולאחר שנה הועבר למנוחת עולמים בבית העלמין בכפר מנחם. אחיו עמרם נפל אף הוא במלחמת ששת הימים בקרב על עזה שהתחולל באותו היום.

וני... בת צחוק, חצוצרה, וכובעים, מכל המינים... בשעות הערב כשקול חצוצרה נשמע בחצר, מתערפל ההווה, לרגע, ושוב חוזרת אותה תמונה שכיחה, נעימה, משככת. אתה עומד בחצר חדר האוכל, החצוצרה בידך, ואתה גוהן אל אחד הפספוסים הרבים שבאו ל'נגן' יחד אתך. אינני יודעת מי נהנה אז יותר, באותם רגעים, אתה שנשפת בפייה, או הם שלחצו על הכפתורים! בעוד החצוצרה בתווך, משמיעה קולות מזוירים ושמיים. אחר כך אתה מצמיד את החצוצרה אל פיך ומנגן להם שירי ילדים מאולתרים ועליזים. רק שעכשיו החצוצרה דוממת, התייתם עולם שלם של חיוכים. (תלמה, כפר מנחם)

...עוד מימי המוסד הוא התחיל ל'לקט נערות'. פשוט לגמרי, בלי תסביכים, כשם שמלקטים פרחים בשדה, פירות במטע, חוויות בטויל. בחביבות של מובן מאליו, בקוקטיות טבעית שכזו, לא מעושה, שאין מפניה מגן, או מעצור. אפילו לי הוא 'גנב' חברה, שנעשתה כהרף עין (והייתה לו עין) חברתו. ותתפלאו, זה לא העכיר שום דבר בינינו, להיפך, היה בכך באופן פרדוקסלי ומשונה, משהו שקשר אותנו בכך עוד יותר. גם בגבעת חביבה לא יצא 'נקי', ובמרחביה מצא לעצמו חברה אחרת, לאחר מכן בצבא הוא המשיך ב'תחביבו' זה, כשהוא שובר כהרגלו שיאים (ולבבות). כשהיינו נפגשים בחופשות מהצבא, היה מראה לי תמונות 'קרביות' מן האימונים ואילו אני מספר לו על חבריני המשותפים מתחום המוסיקה. כשהשתחרר מהצבא השקיע עצמו בענף השלחין, אותו ריכז אחיו עמרם, ובערב היה חוזר לאהבתו מימים ימימה, החצוצרה. ואז באה הכוונות. אני מכיר את יוחנן. נכון שהוא אהב הרפתקאות ושינויים, אבל לא הייתי אומר שאהב סכנה. והנה, הוא הרגיש כמונו במתח, זמן מה לפני המלחמה. יום אחד נכנס למקלחת, המגבת על שכמו ופניו לא טובים, לא הפנים של נני! כשיצאנו מהמקלחת, סרנו שנינו לחדרו והוא הראה לי כידון של רובה אפאן שהצליח 'להרים', רק אלוהים יודע מאיפה. חדש, ממורק, תוספת לציודו הצבאי. בערב ביקש ממני את האופניים כדי לעלות ל'מוסד', לומר שלום למירה, אחותו. ודומה שזו הייתה הפעם האחרונה שראה את הבית, את חצר המשק, ושהבית ראה אותו... ועכשיו אתם באים ומספרים לי שכל זה איננו. חלף. עשן ברוח, אבק בשדות. ואני אומר לכם, עם כל החוצפה וחוסר הטאקט לגבי הדברים בכללותם. זה לא היה מגיע לו, זה לא היה מגיע לנו, הוא היה יותר מדי טהור, יותר מדי חתיכה מהנוף הזה, האהוב עד בכי, מכדי שאיזה אדיוט אחד יקח פתאום יוזמה של מלאך המוות ויגדע אותנו מאיתנו, מכל אלה שאהבוהו כל כך... ואתם יכולים לדבר על ההכרח שבהקרבה ועל כל ה'חנטרישים' הצינונים והצודקים שבעולם. אבל אצלי, כאן בפינה השמאלית של החזה, זה משאיר חור כזה ששום אחד לא יכול לסתום אותו. "הבל הבלים" אמר קהלת, והוא אף פעם לא חשב מה שמרגיש כעת איזה קיבוצניק צעיר ומדוכך אחד, אחרי אלפי שנים, בכפר מנחם, בדרום האביבי הזה, תחת השמש? "דור הולך ודור בא, והארץ לעולם עומדת". כן הארץ עומדת, רק שאנחנו עומדים עליה קצת פחות ופחות. פחות באנשים ופחות בכוח סבל. כמה יגונות עוד אפשר לשאת, לעזאזל, כמה? ואם היא כבר עומדת, הארץ הנוראה והאהובה הזאת, אז איזה מחיר צריך עוד לשלם בכדי שתעמוד, סופסוף, בשקט, בשלום? איזה מחיר, איזה? יהודה בלכר, בן כפר מנחם.

יוחנן של ילדות, של אי אז... "אתה תיתן לי מסטיק אמריקאי ואני אתן לך את הלחמניה של יום שישי", או זעקת ההתראה המפורסמת שעוררה הרבה צחוקים בעיצומה של השתוללות לילה: "דינה באה, דינה המטפלת". אחר כך בריחה מבוהלת מעקרבוט, מבצע ריצה המכה בתדהמה את כל משתתפי 'משחק המחרת', יוחנן דוהר כמטורף באיגוף רחב, פרוע דרך החורשה. למה? "כי מוכרחים להציל את ה"שבויים" ואפילו 'הגדולים' אומרים: "ממש בוואו" (הכינוי לסוס השועט מהסרט 'אסיה'), כינוי שאפילו דבק בו. זה יוחנן הילד, ילד הקורא לאביו 'אודה', מפני ש'יהודה' קשה להיגיו וחוך מזה 'היודאים' יש הרבה, אבל לא כמו שלי, כמו 'אודה' של נני... ומקץ שנים, ביום נכסף אחד ב'מוסד' התחלנו ללמוד את סודות הנגינה בחצוצרה. מה זה מבסוטים, שוחים באושר. כבר מהיום הראשון נדמה כי דווקא הוא, ה'קצת יותר טוב' מבינינו. לא טעיתי. יוחנן היה תמיד המפלט האחרון לתרגיל קשה, לסולם חדש, רצוף 'במולים' ו'דיאזים'. לא ככה, היה מסביר לי שוב ושוב, תראה רגע, תקשיב", והוא לופת את החצוצרה ומדגים לי את הקטע. "קצב, קצב, מה אתה רץ, נגן לאט... ותראה שזה ילך" והוא מקרב כיסא ומתופף עליו את הקצב כמטרונום בלתי נלאה, עד שאני לבסוף משיביע את רצונו. כשניגנו את הדואטים היה אומר: "תן לי את הקול השני. זה הרי יותר קשה כאן", ושנינו מרצדים על פני התווים, נסחפים בהרמוניות. כאשר ישבנו בפעם הראשונה על במה, היה זה לפני קהל עצום, ואנחנו חיוורים, רועדים ממורא הציבור, מריגשה של טירונים. אותה שעה היה זה הוא שהעז וחיך ראשון, סוחף עמו את כל התזמורת בצחוק מידבק, אפידמי המרים את המוראל, מעודד. יוחנן נראה כמי שלעולם איננו מתרגש. שהרי המוסיקה הייתה אהבתו, ומה שאוהבים, כלום יש לפחד ממנו! בחתונות ובשמחות היה קורץ לי, מעל הבמה ללא מעצורים ונועץ מרפקו כמרמז, מה יש? ודאי הבחין בקהל בנערה חנינית (בשפתו, יעלת החן) ומיד היה פורץ בחיצורץ עליז, כאילו לכבודה של האלמונית. כשסיפרו לי שהוא 'הולך' עם שרה לא הופתעתי, היה זה אך טבעי כשנכנס עמה אלינו לארוחת ארבע, וכי למה לא? לא צעירים? לא יחד? אחר כך באום כתף, נכנס באותו 'מובן מאליו' למתחמי המצרים, מתעתד לפוצץ אותם תותחים ששחטו את נשמתנו, השריונאים, זה שתים עשרה שעות רצופות. הנותבים מימין, אלי, הצנחנים נכנסים לקרב! הודיע המ"פ בקשר, "להיזהר ולא לירות לשם", תותחי השריונים הוסטו לשמאל, לא היה זמן לחשוב על כלום, פעלנו... הידיעה על מותו שלו ושל עמרם, השיגתני בפורט תאופיק. אף על פי כן, נדמה לי שאני עצמי, לא השגתייה. עד היום. אם בכלל ניתן להבין, להכיל, יגונות שכאלה... (ראובן כהן, כפר מנחם, נהרג במלחמת יום הכיפורים)